

УДК 37.018

СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Денисюк В.О., к.т.н., доц.,
Юрчук Н.П., ст.викладач
Іонаш І.В., асистент*

Вінницький національний аграрний університет

The article reviews the status and prospects of distance education in Ukraine today, and certain steps in the development and implementation of distance learning technologies in educational process in educational institutions of Ukraine.

В статье рассмотрены состояние и перспективы развития дистанционного образования в Украине на сегодняшний день, а также определенные шаги в развитии и внедрении дистанционных технологий в учебный процесс в учебных заведениях Украины.

Вступ. Сьогодні, коли інформація і міжнародний розподіл праці стають невід'ємними рисами світової економіки, освіта продовжує залишатися основою персонального і професійного успіху будь-якої людини. Її вплив на можливості працевлаштування і життєвий рівень став набагато вище, ніж раніше.

Звичайно, вимоги, що висуваються до освіти, змінилися: крім базових знань і постійного оволодіння новими сучасний працівник повинен вміти продуктивно використовувати інформаційні ресурси. Сьогодні від нього вимагається вміння творчо мислити, приймати рішення і вчитися протягом усього життя.

У наш час нерідко звучать вимоги поліпшити підготовку нового покоління працівників, що знаходить своє відображення в реалізації безлічі державних програм, а також проектів, здійснюваних комерційними організаціями і благодійними фондами. Однак цього недостатньо – необхідно подвоїти зусилля, спрямовані на підвищення рівня освіти [1].

Постановка задачі. Одним з головних завдань освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства – навчити учнів і студентів використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у прискоренні підготовки викладачів та фахівців у сфері ІКТ, в оснащенні закладів освіти сучасною комп'ютерною технікою, педагогічними програмними засобами, електронними підручниками. Від вирішення цього завдання визначальною мірою залежатиме розвиток країни.

Результати дослідження. Одним із шляхів підвищення якості навчання і виховання, зазначеним у Концепції Державної програми розвитку освіти, є впровадження новітніх педагогічних та інформаційних технологій [2].

Важливим кроком у поліпшенні телекомунікаційного зв'язку при використанні його у науковому і освітньому процесах стало створення національної телекомунікаційної мережі для установ науки і освіти України з доступом до Інтернет (мережі УРАН). Ця мережа була створена в рамках Національної програми інформатизації.

З метою розробки технологій дистанційного навчання та застосування їх в освітньому процесі Міністерством освіти і науки України створено Український центр дистанційної освіти.

Сутність інформаційних технологій навчання та особливості їх використання у навчальному процесі розглядали такі науковці, як М.Анісімова, В.Глушков, А.Єршов, М.Жалдак, Є. Клементьєва, В.Лавринєць, Є.Машбиць, В.Монахов, О.Пехота, І.Підласий, Є.Полат, І.Синельник, С.Смирнов та ін.

Національною програмою «Освіта. Україна XXI сторіччя», було дано визначення, що під дистанційною освітою розуміється комплекс освітніх послуг, що надаються широким верствам населення в країні і за кордоном за допомогою спеціалізованого інформаційно-освітнього середовища, що базується на засобах обміну учбовою інформацією на відстані супутникове телебачення, радіо, комп'ютерний зв'язок. Це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.

Головною метою створення системи дистанційної освіти є забезпечення загальнонаціонального доступу до освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж і надання умов для реалізації громадянами своїх прав на освіту.

Соціальне значення системи дистанційної освіти полягає у можливості позитивного впливу на вирішення таких важливих проблем як:

- підвищення рівня освіченості суспільства і якості освіти;
- реалізація потреб населення в освітніх послугах;
- підвищення соціальної і професійної мобільності населення, його підприємницької і соціальної активності;
- збереження та поновлення знань, кадрового і матеріально-технічного потенціалу, що накопичені вітчизняною системою освіти;
- формування єдиного освітнього простору в рамках усього світового співтовариства.

При створенні системи дистанційної освіти необхідно у повному обсязі використати накопичений у вищій школі України науково-методичний потенціал, інформаційні ресурси та технології, досвід у здійсненні дистанційного навчання, існуючу спеціалізовану телекомунікаційну інфраструктуру та мережу вищих навчальних закладів України. При цьому потрібно забезпечити ефективне об'єднання зусиль Українського центру дистанційної освіти, вищих навчальних закладів та інших освітніх установ і організацій.

В Україні повинна бути створена така система дистанційної освіти, яка б реалізовувала наступні принципи:

- Безперервність. Забезпечення в дистанційній освіті всіх рівнів, які прийняті в системі безперервної освіти в Україні — початкової, загальної середньої, професійної підготовки, вищої, додаткової, післядипломної освіти.
- Демократизація. Надання рівних можливостей всім закладам освіти, що увійдуть до системи дистанційної освіти, у рішенні нормативно-правових, навчально-методичних, фінансово-економічних питань функціонування системи дистанційної освіти.
- Інтеграція. Створення віртуальної електронної бібліотеки навчальних дистанційних курсів, банків даних та баз знань із захистом відповідних авторських прав.
- Глобалізація. Відкритість інформаційних ресурсів та організація, навчальних процесів для всіх учасників системи дистанційної освіти з використанням телекомунікаційних мереж, включаючи мережу УРАН.

Система дистанційної освіти не перешкоджає самостійній діяльності навчальних закладів і сприяє розвитку різноманітних форм дистанційної освіти, що забезпечують державні стандарти освіти. Вона не передбачає руйнування існуючих регіональних центрів, інших об'єднань навчальних закладів та їх структурних підрозділів, які здійснюють дистанційну освіту.

Ця система дає можливість вчитися віддалено від місця навчання, не покидаючи свій будинок або офіс. Це дозволяє сучасному фахівцеві вчитися практично все життя, без спеціальних відряджень, відпусток, суміщаючи навчання з основною діяльністю. Можна вчитися, знаходячись практично в будь-якій точці земної кулі, де є комп'ютер і Інтернет.

Наслідком розвитку системи дистанційної освіти в Україні стало:

- розширення кола споживачів освітніх послуг, у тому числі у важкодоступних, малонаселених регіонах, у районах, віддалених від наукових і культурних центрів України;
- підвищення якості навчання слухачів, студентів і школярів незалежно від їхнього місцезнаходження;
- створення додаткових робочих місць для громадян України;
- створення спеціальних курсів дистанційної освіти, які спрямовані на підвищення кваліфікації і перепідготовку кадрів;
- створення програм і курсів психологічної підтримки;
- можливість одержання освіти за українськими програмами громадянам зарубіжних країн;
- реалізацію системи безперервної освіти «через все життя»;
- індивідуалізацію навчання при масовості освіти.

В переважній більшості вузів надають перевагу традиційним формам навчання очній і заочній. Ведуться численні дискусії про те, якою має бути освіта в новому ХХІ столітті. Але все більшої популярності набуває дистанційна освіта. Її активне поширення є відгуком систем освіти багатьох країн на процес просування до інформаційного суспільства. Утворення і застосування дистанційних видів інформаційних освітніх технологій може вирішити проблеми підготовки викладачів на сучасному рівні. Телекомунікаційна передача матеріалів навчальних курсів дає змогу планувати знання, використовувати педагогічну та наукову інформацію як в освітній установі, так і вдома або на робочому місці. Сучасні засоби телекомунікацій і електронних видань дозволяють перебороти недоліки традиційних форм навчання, зберігаючи при цьому усі їх переваги.

Висновки. На сьогоднішній день в Україні дистанційна освіта ще не відповідає вимогам до інформаційного суспільства, що прагне інтегруватись у європейську і світову спільноту. По-перше, Україна відстає від розвинутих країн в застосуванні технологій дистанційного навчання при підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації фахівців різних галузей і рівнів. По-друге, має місце суттєве відставання телекомунікаційних мереж передачі даних, які відзначаються недостатньою пропускну здатністю, надійністю зв'язку та його низькою якістю. По-третє, в Україні відсутня нормативно-правова база, яка б регламентувала і забезпечувала діяльність навчальних закладів у напрямку впровадження дистанційної освіти як рівноцінної форми навчання з очною, заочною та екстернатом.

Незважаючи на зазначені проблеми, кількість студентів та слухачів, що здатні і бажають навчатись за дистанційними технологіями, вже зараз досить велика і зростає дуже швидко.

Список використаної літератури

1. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.microsoft.com/Ukraine/Government/Technology/TechInfoUsing.mspx>.
2. Концепція Державної програми розвитку освіти на 2006-2010 роки // Вища школа.- 2006.-№ 3.-С.114-119.
3. Пилипчук А. Ю. Система освіти як об'єкт інформатизації: структура системи освіти. [Електронний ресурс] / Пилипчук А. Ю. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008.– №4.– Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em4/emg.html>.